

ŠKOLSKÁ LEGISLATIVA

PŘEDNÁŠKA Č.4
Mgr. Lenka Přikrylová

Témata přednášky

1. Školský management
2. Základní právní dokumenty ČR
3. Reforma školství (strategie a plánování ve školství)
4. Řízení školy
5. Vzdělávání školských pracovníků+kariéerní růst
6. Výběr ředitele školy-konkursní řízení

1. ŠKOLSKÝ MANAGEMENT

- Jde o disciplínu, která se zabývá problémy školství obecně (teorií řízení školství)
- Školský management má tři subsystémy:
 - *makrořízení* (zkoumá řízení ze strany státní školské správy, strategické otázky ve školství apod.),
 - *mikrořízení* (otázky vnitřního řízení školy, resp. školského zařízení, tj. v našem pojetí jde o školní management),
 - *řízení pedagogického procesu* (zkoumá řízení hlavního procesu ve škole – výuky, ze strany všech školních protagonistů, tj. jde o tzv. pedagogický management).

ŠKOLNÍ MANAGEMENT

- speciální disciplína **školní management** se zabývá školou a její organizací, která má svá specifika, řízení procesů ve škole (teorií řízení školy, resp. školského zařízení) .
- Ve školním (i školském) managementu je pak detailní pozornost věnována několika základním oblastem:
 - pedagogickému řízení škol,
 - ekonomickému řízení škol,
 - personálnímu řízení škol,
 - právnímu řízení škol.

2. ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ DOKUMENTY ČR

1. Ústava České republiky z 16. prosince 1992 (ústava se o školství a vzdělávání přímo nezmiňuje, ale obsahuje odkaz na další „součást ústavního pořádku, kterou je:
2. Listina základních práv a svobod z téhož data
(v listině základních práv a svobod je o školství zmínka – Hospodářská, sociální a kulturní práva – v článku 33, v něm je uvedeno, že:
 - *každý má právo na vzdělání; školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon;*
 - *občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách;*
 - *zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu;*
 - *zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu.*

3. Sbírka zákonů České republiky (zde jsou uveřejňovány zákony a zákonná opatření, které schvaluje Parlament České republiky)

Na základě požadavků definovaných v Bílé knize byly vytvořeny tyto dokumenty:

Nový školský zákon, jehož plný název je „**Zákon ze dne 24. září 2004 o předškolním, školním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání - 561/2004** (zákon upravuje všechny typy vzdělávání s výjimkou vysokoškolského)

Zákon o vysokých školách, plným názvem „**Zákon ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o doplnění dalších zákonů**“ - 111/1998 ,

zákon o pedagogických pracovnících, plným názvem „**Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů**“, 563/2004.

4. Vyhlášky a nařízení, směrnice a příkazy ministra školství

(jsou to předpisy s nižší právní silou než zákony, které smí být vydávány jen na základě výslovného „zmocnění“ zákonem, a nesmí obsahovat nic, co by bylo v rozporu se zákonem, doplňují výroky obsažené v zákonech, jsou pro školy rovněž závazné) - povinností každé školy je sledovat aktuální legislativní úpravy a jednat podle nich.

5. Právní výklady

Vybrané vyhlášky a nařízení

- Výše platu zaměstnance ve školství je v současnosti (od 1. ledna 2007) určována Nařízením vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě č. 564/2006 Sb. s účinností od 1. ledna 2007

(toto nařízení obsahuje klíč k určení, do jaké platové třídy a jakého platového stupně bude zaměstnanec zařazen, rovněž určuje základní výši platu, který dostane pracovník ve školství).

- **Hygienické požadavky na prostory** a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých popisuje Vyhláška č. 410/2005 Sb. ze dne 4.10. 2005, vydaná Ministerstvem zdravotnictví (mimo jiné se věnuje prostorovým podmínkám, ubytování, vybavení nábytkem a rozsazení žáků, osvětlení, mikroklimatickým podmínkám)

Obsahuje 3 přílohy s přesnými parametry jednotlivých požadavků –

1. požadavky na hygienické zařízení a šatny, velikosti typů nábytku a ergonomické zásady práce žáků v sedě,
2. intenzita větrání čerstvým vzduchem
3. parametry mikroklimatických podmínek.

- Další vzdělávání pracovníků řeší Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, která nabývá účinnosti dnem 1. září 2005 a Vyhláška č. 412/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 317/2005 Sb.

(tato vyhláška definuje požadavky na kvalifikační vzdělávání, na prohlubování odborné kvalifikace, dále se zabývá složením akreditační komise, její činností a v přílohách obsahuje definice kariérních stupňů pedagogických pracovníků).

- Vyhláška č. 64/2005 Sb. o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů definuje pravidla vedení knihy úrazů, záznamů o úrazech, hlášení úrazu a zasílání záznamu o úrazech zřizovateli, pojišťovně a příslušnému inspektorátu České školní inspekce.
- **Obsah a forma platných tiskopisů vysvědčení, výučních listů a diplomů o absolutoriu, obsah a forma výpisů z vysvědčení, opis a stejnopis vysvědčení, výučního listu a diplomu o absolutoriu** jsou obsahem Vyhlášky č. 223/2005 Sb., o některých dokladech o vzdělání a vyhlášky č. 224/2005 Sb., kterou se zrušují některé vyhlášky v působnosti MŠMT
- <http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/fsps/js11/urazy/web/zakony.html>

Informace o legislativních úpravách

- Sbírka zákonů,
- i ve Věstníku MŠMT (rovněž přístupný v elektronické podobě na stránkách MŠMT)
- na internetu na webových stránkách Ministerstva školství, mládeže tělovýchovy pod odkazem Dokumenty,
- na portálech zabývajících se školstvím, např. edu.cz nebo uiv.cz, které zájemce přesměrují na webové stránky MŠMT a nebo na Sbírku zákonů.

3.ŠKOLSKÁ REFORMA

na začátku 21.století

- Školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání) a jeho další prováděcí vyhlášky přinesly do českého školství 21. století řadu změn
- Mezi nejvýznamnější z nich patří kurikulární reforma, která školám a učitelům poskytuje větší prostor pro samostatnou práci tím, že jim umožňuje vytvořit Školní vzdělávací program, který vychází z tzv. Rámcového vzdělávacího programu

ŠKOLSKÝ ZÁKON

zákon č. 561/2004 Sb.

- tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních,
- stanovuje podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje,
- vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání,
- stanovuje působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.

Úplné znění SZ z roku 2008

Strategie a plánování ve školství

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2007
- Národní program rozvoje vzdělávání v ČR
(koncepční dokument české vzdělávací politiky- tzv. **Bílá kniha**)- obsahuje záměry rozvoje vzdělávání žáků od 3 do 19 let
- Rámcové vzdělávací programy
(kurikulární dokumenty státní úrovně, které normativně stanovují obecný rámec pro jednotlivé etapy vzdělávání a jsou závazné pro tvorbu SVP)
- Školní vzdělávací programy
(kurikulární dokumenty školní úrovně, tvoří konkrétní podobu RVP)

1. Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2007

DZ stanovuje následujících šest strategických směrů:

1. Rovnost příležitostí ke vzdělávání
2. Kurikulární reforma – nástroj k modernizaci vzdělávání s důrazem na rozvoj klíčových kompetencí
3. Podpora cizích jazyků, informačních a komunikačních technologií
4. Tvorba a zavádění systémů kvality, metod hodnocení a vlastního hodnocení škol a školských zařízení
5. Zvyšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků
6. Podpora dalšího vzdělávání.

2. Národní program rozvoje vzdělávání v ČR (*Bílá kniha*)

- byl schválen 7. února 2001
- je to závazný dokument, z něhož vychází konkrétní realizační plány pro vzdělávací politiku
- je zde zpracována nová koncepce vzdělávání a rozvoje v ČR, která s sebou přináší řadu změn (v oblasti cílů, obsahu vzdělávání- zavedení systému více úrovní vzdělávacích programů)

3. Rámcový vzdělávací program

- Začal se uplatňovat od 1.9.2007 (v 1.a 6.ročníku ZŠ), ZUŠ od 2012, Gymnázia od 2009, ostatní SŠ – 4 etapy od 2009 do 2012
- Komplexně vymezuje koncepci, cíle, obsah a jiné složky vzdělávání v určitém stupni a druhu škol
- Je schvalován a zaváděn ministerstvem školství
- Je závazný pro fungování příslušné úrovně vzdělávacího systému (stanovuje „co je v základním vzdělávání podstatné a co mají školy při tvorbě ŠVP respektovat)
- Podle něj školy vytvářejí své vlastní **ŠVP** (specifikuje závazné požadavky a formuluje pravidla pro tvorbu ŠVP, vymezuje rámec pro návrh učebních plánů)
- Determinuje tvorbu dalších kurikulárních dokumentů (učebnice)

4. ŘÍZENÍ ŠKOLY

Zřizovatelem škol a školských zařízení mohou být:

- obce (obvyklé například u základních škol),
- kraje (příklad středních škol)
- církve či jiné soukromé subjekty

Státní správa škol a jiných školských zařízení je skrze zmíněné zřizovatele zajišťována podle zákona č. 2 České národní rady /1969 Sb.- § 7, odst.1 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy

AUTONOMIE ŠKOL

- Po politických změnách v roce 1989 byly v České republice pravomoci přímé správy škol postupně předány do rukou zmíněných zřizovatelů a značná část autonomie a odpovědnosti za řízení a rozvoj škol přešla také do rukou ředitelů škol
- Školy mají **právní subjektivitu**, tj. ředitelé mají značné pravomoci v ekonomické oblasti a rozhodují o přijímání a výstupu pracovníků (hovoří o poměrně **široké autonomii škol**, která klade na jejich ředitele zvýšené nároky)

5. Vymezení pravomoci a působnosti ředitele školy

- *(podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon))*

(1) Ředitel školy a školského zařízení:

- rozhoduje ve všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání, pokud zákon nestanoví jinak,
- odpovídá za to, že škola poskytuje vzdělávání a školské služby v souladu s tímto zákonem a vzdělávacími programy uvedenými v § 3,
- odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání,
- vytváří podmínky pro výkon inspekční činnosti České školní inspekce a přijímá následná opatření,
- vytváří podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a pro práci školské rady,

- zajišťuje, aby osoby uvedené v § 21 zákona byly včas informovány o průběhu a výsledcích vzdělávání žáka,
- zajišťuje spolupráci při uskutečňování programů zjišťování výsledků vzdělávání vyhlášených ministerstvem,
- odpovídá za zajištění dohledu nad žáky ve škole,
- zřizuje pedagogickou radu jako svůj poradní orgán, projednává s ním všechny zásadní pedagogické dokumenty a opatření týkající se vzdělávací činnosti školy. Při svém rozhodování ředitel školy k názorům pedagogické rady přihlédne. Pedagogickou radu tvoří všichni pedagogičtí pracovníci školy,
- vytváří výroční zprávu školy, výsledky kontrol a další dokumenty povinné dokumentace podle § 28 školského zákona

6. Konkursní řízení- výběr ředitele školy

- Složení konkursní komise
- Náležitosti vyhlášení konkursu

Vyhláška č. 54/2005 Sb., o náležitostech konkursního řízení
a konkursních komisích

7. Vzdělávání školských pracovníků

■ **Studium pro ředitele škol a školských zařízení**

100 hodinová dotace- nabízí účastníkům „znalosti a dovednosti v oblasti řízení škol a školských zařízení“

■ **Studium pro vedoucí pedagogické pracovníky** (rozsah minimálně 350 hodin, uskutečňuje se na vysoké škole, účastník získává „znalosti a dovednosti v oblasti řízení právnické osoby vykonávající činnost školy nebo školského zařízení, zejména znalosti teorie a praxe školského managementu, práva, ekonomiky, pedagogiky a psychologie, bezpečnosti a ochrany zdraví, komunikace a informačních technologií“)

Vyhláška 317/2005-o dalším vzdělávání ped. pracovníků

Vyhláška č. 412/2006 Sb.-

Profesionální rozvoj učitelů

- Učitelé mají povinnost rozvíjet své profesionální kompetence a inovovat svou praxi-další vzdělávání učitelů (DVPP) by mělo být přínosem pro učitele, žáky i školu
- Školy v České republice sestavují **plány dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků** (DVPP), resp. krátkodobé či dlouhodobé plány činností a profesionálního rozvoje, jejichž plnění bývá předmětem kontrol České školní inspekce

ZÁKON č. 563/2004 Sb. ze dne 24. září 2004
o pedagogických pracovnících a o změně
některých zákonů